

KARADENİZ EKONOMİK İŞBİRLİĞİ PARLAMENTER ASAMBLESİ
KEİPA

Doc.: GA53/LC53/REP/19/tr

GENEL KURUL ELLİ ÜÇÜNCÜ OTURUMU
HUKUKİ VE SİYASİ İŞLER KOMİSYONU

RAPOR*

OMBUDSMANLIK KURUMLARININ KEİ ÜYE DEVLETLERİNDEKİ DEMOKRASİNİN GÜÇLENDİRİLMESİNDEKİ ROLLERİ

Raportör: Sn. Otar Danelia, Komisyon Üyesi, KEİPA Başkan Yardımcısı,
KEİPA Gürcistan Delegasyonu Başkanı

---

* *Metin, Hukuki ve Siyasi İşler Komisyonu'nun 15 Mayıs 2019 tarihinde, Batum'da gerçekleştirilmiş olan Elli Üçüncü Toplantısında müzakere edilmiş ve 20 Haziran 2019 tarihinde Bakü'de gerçekleştirilmiş olan Elli Üçüncü Genel Kurul'da kabul edilmiştir.*

I. GİRİŞ

1. Ombudsmanlık kurumları çoğu ülkenin kurumsal çerçevesi içinde önemli bir yer tutmuştur. Bununla birlikte, bu kurumların müdahil olma rolleri, görevleri ve kapsamları, farklı siyasi, kurumsal ve tarihi bağlamlarda bir ülkeden diğerine farklılık gösterebilmektedir. İlk ombudsmanlık kurumunun 1809 yılında İsveç'te kurulmasından bu yana, ombudsmanlık kurumlarının görevleri belirli ülkelerin özel ihtiyaçlarına göre gelişme kaydetmiştir.
2. “Ombudsman” kelimesinin kendisi İsveççe kökenli olup, “halkın temsilcisi” anlamına gelmektedir. Ombudsmanlık kurumu, hükümetteki şeffaflığı ve demokratik hesap verebilirliği artıran bir mekanizma olarak görev yapmaktadır. Bu kurum, vatandaşların güven içerisinde şikayetlerini iletebilecekleri ve yetkili makamlarla ilgili olarak bir arabulucu kurum işlevi gören, kamu idaresinin kalitesini korumaktan ve geliştirmekten sorumlu olan bağımsız ve tarafsız bir ofis olarak tanımlanabilir. Ombudsmanlık kurumları kendilerine verilen yetkilere göre değişiklik göstermektedir. Her ülke, vatandaşların insan haklarını korumak için kendi modelini yaratmakta ve genellikle ilgili pozisyona verilen ünvan, kurumun görevine uygun olarak kurumun işlevlerini yansıtmaktadır.
3. Ombudsmanın rolü, kamu idaresini iyileştirmek ve hükümetin eylemlerini daha açık hale getirmek için insanları hak ihlallerine, yetkilerin kötüye kullanılmasına, ihmallere, haksız kararlara ve kötü yönetime karşı korumaktır. Ombudsmanın genel amacı, kamu idaresinin performansının iyileştirilmesi ve hükümetin halka karşı hesap verebilirliğinin artırılmasıdır. Kamusal hesap verme sorumluluğu, etkili bir demokratik devletin halkın büyük ölçüde katılımını içerecek şekilde yasama, yürütme ve yargı erklerinden oluşan yönetim kurumlarına dayanması nedeniyle, yönetişimin meşruiyet göstergelerinden biri olarak tanımlanmaktadır.
4. KEİ Üye Devletlerinin Ombudsmanlarının Birinci Bölgesel Konferansı, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Parlamenter Asamblesi'nin inisiyatifiyle, “Demokrasinin Sağlamlaştırılmasında Ombudsmanlık Kurumlarının Rolü” başlığı altında, 26 Nisan 2006 tarihinde, İstanbul'da gerçekleşmiştir. Konferansın amacı, ombudsmanlık kurumlarının, demokratik bir devlette hukukun üstünlüğünü sağlama ve güçlendirme yönünde KEİ üye devletlerinde gerçekleştirdikleri faaliyetler hakkında deneyim ve görüş alışverişinde bulunmaktır. Konferansa, tüm KEİ üye devletlerinin ombudsmanları (o sırada Türkiye ve Sırbistan ulusal ombudsmanlık kurumlarını kurma sürecinde idi) ile birlikte Avrupa Ombudsmanı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin Dokuzuncu Cumhurbaşkanı Sn. Süleyman Demirel de katılmıştır.
5. Konferansın sonunda, demokrasinin hukukun üstünlüğü üzerine kurulan ve dünya genelinde insanlar tarafından paylaşılan evrensel olarak kabul edilmiş bir değerler sistemi olduğunun ve demokrasinin sağlamlaştırılmasının, medeni, politik, ekonomik, sosyal ve kültürel hakların gözetilmesini ve ilerletilmesini gerektirdiğinin vurgulandığı bir Bildiri kabul edilmiştir. Bildiri'de, barışçıl şekilde bir arada yaşamanın, sosyal uyumun ve demokrasi kurumuna etkin katılımın başarılmasına yönelik bir bakış açısıyla, insan hakları eğitiminin farklı kültürel değerlere saygı gösterilmesinde hayati öneme sahip olduğunu belirtilmiştir. Bu kapsamda, Karadeniz Bölgesi'ndeki ombudsmanlık kurumları arasındaki ortaklık etkileşiminin daha da artırılarak sürdürülmesi ve kalıcı tecrübe ve bilgi alışverişi mekanizmasının korunması ve güçlendirilmesine yönelik taahhütler dile getirilmiştir.
6. KEİPA Hukuki ve Siyasi İşler Komisyonu, 2018 yılında Yunanistan'da gerçekleştirdiği toplantıda, Ombudsmanlık kurumlarının KEİ üye devletlerinde yürüttüğü faaliyetler konusunu yeniden ele almaya karar vermiş olup, bu karar çerçevesinde, 2019 yılı Haziran ayında Bakü'de tertiplenecek olan Genel Kurulun Elli Üçüncü Oturumunda ilgili konuda daha fazla değerlendirme yapılabilmesi için bu hususta bir Rapor ve Tavsiye Kararı hazırlamak amacıyla 15-16 Mayıs 2019 tarihlerinde Batum'da gerçekleştirilecek olan Komisyonun Elli Üçüncü Toplantısı, “Ombudsmanlık Kurumlarının KEİ Üye Devletlerindeki Demokrasinin Güçlendirilmesindeki Rollerine”ne adanmıştır.

7. İşbu Rapor'da, Ermenistan, Azerbaycan, Bulgaristan, Gürcistan, Yunanistan, Moldova, Romanya, Rusya, Sırbistan, Türkiye ve Ukrayna delegasyonlarının katkılarından yararlanılmıştır.

II. OMBUDSMANLIK KURUMLARININ KEİ ÜYE DEVLETLERİNDEKİ DEMOKRASİNİN GÜÇLENDİRİLMESİNDEKİ ROLLERİ

8. Ombudsmanlık kurumlarının etkinliği, demokratik kalkınmanın güçlendirilmesi ve etkili kamu yönetiminin sağlanması bakımından büyük önem taşımaktadır. Ombudsmanların yetkili makamlar ve bireyler arasında bir köprü işlevi görmekteki rolleri, devlet kurumlarının ve sivil toplumun çabalarını birleştirebilmesi açısından önemlidir. İnsan haklarının korunmasına yönelik sistemin iyileştirilmesi ve devlet organlarının faaliyetlerinin izlenmesine yönelik prosedürlerin güçlendirilmesi gerekmektedir.
9. Çağdaş toplum yapısında, ulusal hukuk sistemi ne kadar etkili olursa olsun, bireyler bazı hallerde olumsuz bürokratik durumlarla karşı karşıya kalabilmektedirler. Bu gibi durumlarda, haklarının ihlal edildiğini düşünen bir vatandaş, ihlal edilen haklarını idari veya adli olarak koruma hakkına sahiptir. Ombudsmanlık kurumları kötü yönetişime yönelik şikayetleri araştırmak amacıyla kurulmuştur. İyi işleyen ve etkili ombudsmanlık kurumları, demokratik hesap verebilirliğin güçlendirilmesine ve demokratik kalkınmanın ve iyi yönetişimin teşvik edilmesine yönelik geçerli bir mekanizma haline gelmiştir.
10. İyi işleyen bir ombudsmanlık kurumu, hem yatay hem de dikey bir hesap verebilirlik mekanizması olarak hizmet vermek suretiyle, idari yönetişimin hesap verebilirliğini arttıran önemli bir unsurdur. Yatay hesap verebilirlik, devlet kurumlarının, diğer kamu ve hükümet kurumları tarafından yapılan suistimalleri kontrol etme kapasitesi olarak tanımlanabilir. Ombudsmanlık kurumu, devlet yönetim yapısının bir parçası olmakla birlikte, aynı zamanda yürütme/idare erkinin dışında kalan ve devletin tüm kurumlarından bağımsız bir kurumdur. Ombudsmanlık kurumu, kamu idaresinin davranışlarını tarafsız bir şekilde araştırarak yasal ve idari yönlerden hükümetin yatay hesap verebilirliğini artırır; yasadışı veya uygunsuz bir yönetimin tespit edilmesi durumunda da, ilgili olarak yasalardada, politikalarda veya uygulamalarda değişiklik yapılmasını önerir.
11. Ombudsman, ayrıca, halkın devlet yönetimi hakkında şikayette bulunabilmelerine imkan veren ve kaygılarının araştırılıp, değerlendirilmesini ve hükümete eleştirel geri bildirim olarak sunulmasını sağlayan, halkla devlet yönetimi arasında dikey bir hesap verebilirlik mekanizması olarak da hizmet vermektedir. Bununla birlikte, ombudsmanlık kurumunun özelliği, yürütme veya idare erkinin ombudsmanlık kurumunun tavsiyelerini tamamen veya kısmen yerine getirme veya dikkate almama konusunda serbest olduğu anlamına gelecek şekilde, idare üzerinde yasal olarak bağlayıcı kararlar alma yetkisine sahip olmamasıdır.
12. Birçok ombudsmana, ilaveten, soruşturmalarını resen başlatma yetkisi verilmiştir ve bazı durumlarda yasa koyucular veya hükümetin bakanları bir takım konuları soruşturulmak üzere ombudsmana yönlendirebilirler. Ombudsmana, geniş bir yelpazedeki devlet daireleri, devlet kurumları, kamu işletmeleri ve bunların idari yetkilileri üzerinde soruşturma yetkisi verilmiştir. Ombudsmanlık kurumu, yasama organı, mahkemeler ve diğer kamu sektörü kurumları tarafından gerçekleştirilen kontrollerin yanı sıra, iktidar erkinin yürütme/idare ayağı üzerinde ilave bir kontrol mekanizması olarak işlev görür.
13. Ombudsmana verilen yetkiler arasında, delillerin ibraz edilmesini, tanıkların hazır bulunmalarını ve ifade vermelerini icbar edebilme yetkisi de bulunmaktadır. Tarafsız ve nesnel bir soruşturma sonrasında, ombudsman uygunsuz davranışın söz konusu olup olmadığına karar verir. Bununla birlikte, soruşturmanın bir suistimali ortaya çıkarması durumunda, ombudsman, idari problemin sona erdirilmesi için idari uygulamada ve politikada değişiklik yapılması

yönünde tavsiyelerde bulunma yetkisine sahiptir. Bazı ülkelerde, ombudsmanların yasalarda değişiklik yapılması yönünde tavsiyelerde bulunma yetkisi de bulunmaktadır.

14. Ombudsmanın raporlama görevleri de bulunmaktadır. Ombudsman, özel soruşturmalarda şikayette bulunan tarafa ve hükümete rapor verir; tavsiyelerinin idare tarafından yerine getirilmemesi durumunda ise, konuyla ilgili olarak yasama erkine rapor verebilir. Ombudsmanlık kurumunun, ek olarak, ombudsmanlık ofisinin faaliyetleri hakkında parlamentoya yıllık bazda bir rapor sunma görevi de bulunmaktadır. Ombudsman ve parlamento arasındaki düzenli irtibat, parlamentonun ombudsmanlık faaliyetlerini ve yürütme erkinin suistimal etme eğilimlerin gelişimini güncel şekilde takip edebilmesini mümkün kılar. Bazı ombudsmanlar, bazı hususi, genellikle de daha ciddi soruşturmalar ile ilgili olarak özel raporlar dahi yayınlayabilir ve somut konularda (ombudsmanın görüşüne bağlı olarak) açıklamalarda bulunabilirler.
15. KEİ üye ülkeleri, Avrupa'daki diğer pek çok ülke gibi, evrensel insan haklarının ve özgürlüklerinin en üst düzey bir değer olarak tanınmasına dayanan kriterlere bağlı kalarak demokratik kurumların inşası yolunu izlemeyi hedeflemiştir. KEİ üye ülkeleri, idari yetersizlikleri azaltmak ve hükümet yetkilileri tarafından işlenen insan hakları ihlallerini ortadan kaldırmak için adımlar atmaktadırlar. KEİ üye ülkelerindeki ombudsmanlık kurumları çoğunlukla politik, medeni, ekonomik, sosyal ve kültürel haklar yelpazesinin tamamını kapsayan insan hakları meselelerini ele almaktadır. Şikayetlerin büyük bir çoğunluğu ekonomik ve sosyal haklara ilişkin konulardadır. Ombudsmanlık kurumu, KEİ üye ülkelerindeki nispeten kısa süreli mevcudiyeti göz önüne alındığında, etkinliğini göstermiş bulunmaktadır: bireysel hak ve özgürlüklerin korunmasına yönelik ulusal mekanizma içerisinde, bu konularda devletten ve sivil toplumdan ilave teminatlar elde eden ve aralarındaki diyalogu pekiştirerek önemli bir yer edinmiştir. Ombudsmanlık kurumu, yetkililerin faaliyetlerinin değerlendirilmesi sürecinde insancıl kriterleri, yerindeliği, etnik kökeni savunarak ve insan haklarının korunması ve nüfusun hukuki eğitimi alanlarındaki mevzuatın iyileştirilmesi sürecini teşvik ederek, devlet idaresinin faaliyetleri üzerinde ilave bir özel kontrol aracı işlevi görmektedir.
16. Etkili ombudsmanlık kurumlarına sahip ülkelerde, ilaveten, belirli alanlarda uzmanlaşmış yeni ombudsmanlık kurumları söz konusudur. Bu ombudsmanlık kurumlarının üzerinde uzmanlaşmış oldukları başlıca alanlar şunlardır: çocuk hakları, ulusal azınlıklar, tüketici hakları, sağlık sorunları, girişimcilik, vb. Ombudsmanlık kurumunun etkinliğinin dolaylı kanıtı, bazı kurumların, işletmelerin ve eğitim kurumlarının ombudsmanlık kurumlarını kendi yapılarına dahil etmeye başladığı gerçeğidir. Belirli alanlarda uzmanlaşmış olan yeni ombudsmanlık kurumlarının ortaya çıkması, bu kurumun daha etkin bir şekilde işleyişine yol açmakta olup, bireylerin ihlal edilen hak ve özgürlüklerinin zamanında korunması ve sahiplerine iadesi için ek bir teminat görevi görür.

KEİ Üye Devletlerinde Ombudsmanlar

17. ***Ermenistan Cumhuriyeti***'nde, 31 Ekim 2003 tarihli "İnsan Hakları Savunucusu" Yasası, İnsan Hakları Savunucusu'nun (İHS) atanması ve görevden alınmasına ilişkin prosedürü, İnsan Hakları Savunucusu'nun yetkilerini ve faaliyet şartlarını belirlemiştir. İHS, Milli Meclis tarafından 6 yıllığına atanmaktadır. Aynı kişi, art arda iki dönemden fazla İHS pozisyonuna atanamaz. İHS, devlet görevlerinde ve diğer pozisyonlarda bulunamaz, bilimsel, eğitimsel ve yaratıcı çalışmalar dışında, ücret karşılığında çalışamaz. 2015 yılında gerçekleştirilen anayasa değişikliklerinden sonra, İHS faaliyetlerinin görev, yetki ve kapsamı önemli ölçüde genişletilmiştir. İnsan Hakları Savunucusu, ayrıca, Birleşmiş Milletler (BM) Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin uygulanmasına dair mekanizmayı da izlemektedir. İHS'ye, ayrıca, 13 Haziran 2018'de yürürlüğe giren Anayasa Kanunu'nun değiştirilmesine ilişkin kanuna uygun olarak,

BM Engelli Hakları Sözleşmesi'nin uygulanmasına dair mekanizmayı izleme yetkisi de verilmiştir.

18. İHS'nun faaliyetlerinin kilit yönlerinden biri de eğitim ve öğretim yoluyla insan hakları sistemindeki değişikliklere katkıda bulunmaktır. Bu görevi yerine getirmek amacıyla İHS, İnsan Hakları Araştırma ve Eğitim Merkezi'ni kurmuş ve İHS'nin raporları ve tavsiye kararları özel eğitim kurumları tarafından kendi müfredatları dahilinde kullanılmaktadır. İHS, Ermenistan Cumhuriyeti Milli Meclisi ile yakın işbirliği içerisinde ve faaliyetlerinin yanı sıra insan hakları ve özgürlüklerin korunumuna ilişkin mevcut durum ile ilgili olarak her yıl meclise raporlar sunmaktadır. İHS, insan hakları konularında mecliste gerçekleştirilen müzakerelere katılmıştır. İHS'nun, yasaların, Milli Meclisin kararlarının, Cumhurbaşkanının emir ve talimatlarının, Hükümet ve Başbakanın kararlarının uyumluluğu ile ilgili olarak Anayasa Mahkemesi'ne başvurma yetkisi bulunmaktadır.
19. İHS'nun uluslararası işbirliği için yasal temeli, İHS'nun fonksiyonları ile çelişmediği yerlerde, uluslararası insan hakları örgütlerinin faaliyetlerine katılmasını veya başka şekillerde müdahil olmasını öngören ilgili Anayasa Kanunu (Madde 4.2) ile sağlanmıştır. İHS, Uluslararası Ombudsmanlık Enstitüsü (UOE), Avrupa Ombudsmanlığı Enstitüsü (AOE) ve Ulusal İnsan Hakları Kurumları için Uluslararası Koordinasyon Komitesi (UKK), Avrupa Çocuk Hakları Ombudsmanları Ağı (AÇOA), Avrupa Ulusal İnsan Hakları Kurumları Ağı (AUIHKA), Fransızca Konuşan Ülkeler Ombudsmanlar ve Arabulucuları Birliği (FKÜOAB) ve Akdeniz Ombudsmanları Birliği (AOM) üyesidir. 2018 yılında İHS Ofisi, Avrupa Çocuk Hakları Ombudsmanları Ağı'nın (AÇOA) tam üyesi haline gelmiştir.
20. 2017 yılında Avrupa Birliği'nin Ermenistan'daki Adalet İzleme Programı, ombudsmanlık kurumuna duyulan tam güveni vurgulayan izleme sonuçları hakkında bir rapor yayınlamıştır. Bu kapsamda bahsi geçen ilk kurum %24'lük oranıyla (bu kategorideki en yüksek yüzde) İHS kurumu olmuştur. Kafkas Barometresi 2017 yılı verileri Ermenistan nüfusunun yüzde 8'inin İHS'na "tamamen güvendiğini" göstermektedir. Aralık 2018 tarihinde İHS, Ermenistan Halkla İlişkiler Ödülleri kapsamında "Yılın Devlet Kurumu" ödülünü almıştır.
21. Ermenistan'daki İHS Ofisi, KEİ üye ülkelerinin (Rusya Federasyonu, Gürcistan, Moldova, Bulgaristan, Sırbistan, Yunanistan, vb.) ulusal insan hakları kurumları ile etkin işbirliğine öncülük etmektedir. İHS Ofisi'nin özellikle Gürcistan'ın Kamu Savunucusu kurumu, Sırbistan Vatandaşlarının Koruyucusu kurumu ve Bulgaristan'ın Ombudsmanlık kurumu ile arasındaki mevcut üst düzey işbirliğini vurgulamak gerekmektedir. Oluşturulan işbirliği kapsamında, karşılıklı ziyaretler, organizasyonlar ve de tematik konferanslara, seminerlere, yuvarlak masa toplantılarına katılım ve karşılıklı projelerin hayata geçirilmesi yoluyla tecrübe ve bilgi alışverişinin gerçekleştirildiği bir dizi faaliyet söz konusu olmuştur. Ayrıca, 2017 yılında kurulan Avrasya Ombudsmanlar İttifakı çerçevesinde ve Hakların Korunmasına İlişkin İşbirliği Mutabakatı temelinde, İHS ile Rusya Federasyonu İnsan Hakları Komiseri arasında da işbirliği geliştirilmiştir.
22. **Azerbaycan Cumhuriyeti**'nde, insan hak ve özgürlüklerinin sağlanması alanında gerekli yasal reformların ve alınan önlemlerin etkinliğinin artırılmasının bir sonucu olarak, Azerbaycan Cumhuriyeti Milli Meclis'i "Azerbaycan Cumhuriyeti İnsan Hakları Komiseri (Ombudsman)" hakkındaki anayasa kanununu 28 Aralık 2001 tarihinde kabul etmiş olup, Cumhurbaşkanı da, söz konusu anayasa kanununu uygulanmasına dair Kararnameyi 5 Mart 2002 tarihinde imzalayarak böylelikle ombudsmanlık kurumun faaliyetleri için yasal dayanağı oluşturmuştur. 2 Temmuz 2002 tarihinde Azerbaycan Cumhuriyeti Milli Meclisi Azerbaycan Cumhuriyeti'nin ilk Ombudsmanı'nı seçmiş olup, seçilmiş olan ilk ombudsman, hemen 3 ay sonrasında, yani 28 Ekim 2002 tarihi itibarıyla Ombudsmanlık Ofisinde başvuruları kabul etmeye ve şikayetleri değerlendirmeye başlamıştır.

23. Azerbaycan Cumhuriyeti İnsan Hakları Komiserliği kurumu, Azerbaycan Cumhuriyeti Anayasasıyla ve uluslararası anlaşmalarla güvence altına alınmıştır. İnsan Hakları Komiseri'nin faaliyetleri, insan haklarının ve özgürlüklerinin korunmasını sağlayan diğer devlet organlarının faaliyetlerinin aynı olmadığı gibi, söz konusu organların yetkilerini sınırlamaz. İnsan Hakları Komiseri, af, vatandaşlık ve siyasi iltica konularında Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet Başkanına teklifler sunabilir. Komiser, insan hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınması için kanunların kabulü veya revize edilmeleri amacıyla Azerbaycan Cumhuriyeti Milli Meclisine teklifler sunabilir. Komiserin faaliyetleri, kamusalılık, şeffaflık, yasallık, adalet ve tarafsızlık ilkelerine dayanmaktadır. Azerbaycan Cumhuriyeti Milli Meclisi, İnsan Hakları Komiserini, 7 yıllığına seçer. Aynı kişi, Komiserlik görevine yalnızca bir kez seçilebilir.
24. 28 Aralık 2006 tarihli Devlet Başkanlığı Kararnamesi ile onaylanmış olan “Azerbaycan Cumhuriyeti'nde İnsan Haklarının Korunmasına Yönelik Ulusal Eylem Planı”nın “İnsan Haklarının Korunmasına Yönelik Devlet Programı”nın mantıklı bir devamı olduğu belirtilmelidir. Geçtiğimiz yıllar içerisinde, Ulusal Eylem Plan ve Programının yürürlüğe konması ve uygulanmasının takibi çerçevesinde Ombudsmanın girişimi ve katılımı ile, Cumhuriyet'in hemen hemen her şehir ve bölgesinde, yürütme makamlarının temsilcilerinin, kolluk kuvvetlerinin ve devlet organlarının, belediyelerin, yerel toplulukların ve ulusal azınlıkların, umum halkın, STK'ların ve medyanın, gençlik ve kadın örgütlerinin katılımıyla kamuya açık duruşmalar gerçekleştirilmiş ve genel nüfusla da bireysel şikayetlerin toplandığı toplantılar düzenlenmiştir. Ombudsman tarafından sunulan teklifler, yasal düzenlemelerin ve stratejik öneme sahip diğer belgelerin kabulü veya onaylanması sırasında dikkate alınmaktadır.
25. Azerbaycan Cumhuriyeti İnsan Hakları Komiserinin, her yıl geleneksel olarak düzenlenen Barış Ayı (21 Ağustos - 21 Eylül tarihleri arasında) ve Çocuk Hakları Ayı (20 Ekim - 20 Kasım tarihleri arasında) çerçevesindeki girişimiyle, her bir bölge ve şehirde konferans ve sergiler düzenlenmektedir. Ayrıca, her yıl Ombudsmanlık Ofisi, etkili uluslararası kuruluşlara iletilmekte olan ilgili Beyannameler yayınlamaktadır.
26. Ombudsman'ın Merkezi Seçim Komisyonu ile etkin işbirliğini ve Ombudsman'ın ve Ombudsmanlık Ofisi'nin temsilcilerinin, 2009 ve 2016 yıllarında gerçekleştirilmiş olan referandumlar da dahil olmak üzere, cumhurbaşkanlığı, parlamento ve belediye seçimlerine düzenli katılımını da not etmek gerekmektedir. Bu faaliyetler demokratik, özgür ve şeffaf bir oy kullanma sürecini desteklemektedir.
27. Azerbaycan Ombudsmanlık Kurumu, Uluslararası Ombudsmanlık Enstitüsü (UOE), Avrupa Ombudsmanlık Enstitüsü (AOE), Asya ve İslam Ombudsmanları Birliği, Avrupa Ulusal İnsan Hakları Kurumları Ağı (AUIHKA), Avrupa Ulusal İnsan Hakları Kurumları Ağı Grubu ve Avrupa Çocuk Hakları Ombudsmanları Ağı'nın (AÇOA) üyesidir.
28. **Bulgaristan Cumhuriyeti**'nde, Ombudsmanlık Kurumu, Ombudsmanlık Yasası hükümlerine göre hareket eden üst düzey ve bağımsız bir anayasal kurumdur. Ombudsman, beş yıllık bir görev süresi için Meclis tarafından gizli oy yöntemiyle seçilir ve ikinci bir dönem için yeniden seçilme hakkına sahiptir. Ombudsman, vatandaşların hak ve özgürlüklerinin devlet veya belediye makamları tarafından bir eylem veya ihmal neticesinde ihlal edilmesi halinde duruma müdahale eder. Ombudsman faaliyetlerini yürütürken tarafsızlık ve bağımsızlık ilkelerinin yanı sıra ile hukukun ve adaletin üstünlüğü gibi prensipleri esas alır. Ombudsman, devlet ve belediye makamları ve bunların idareleri tarafından hak ve özgürlüklerin ihlal edilmesi ile ilgili şikayetleri alır ve bu şikayetleri değerlendirir; gelen şikayetlere dayanarak istekleri yerine getirir; yazılı bildirimlere ve şikayetlere cevap verir; ihlal edilen hak ve özgürlüklerin iadesi ile ilgili makamlara ve bunların idarelerine önerilerde bulunur; idari makamlar ve ihlallerden etkilenen bireyler arasında aracı olarak hareket eder; hak ve özgürlük ihlallerini ortadan kaldırmak için öneri ve tavsiyelerde bulunur; vatandaşların haklarını ihlal eden bir yasanın anayasaya aykırılığını tesis etme talebiyle Anayasa Mahkemesine başvurabilir (Anayasanın

150. Maddesinin 3. fıkrası gereğince); ve yorumlayıcı kararlar almaları veya çelişkili veya yanlış yargı uygulamaları durumunda ilgili şekilde kararlar almaları için Yüksek İdare Mahkemesi ve Yargıtay'a talepler gönderir (Yargı Sistemi hakkındaki Kanunun 125 sayılı Maddesi gereğince).

29. Bulgar vatandaşlarının hak ve özgürlüklerini koruyacak birtakım yasal değişiklikler için girişimler Ombudsman nezdinde başlatılmış ve sonrasında kabul edilmiş olup, bu durum devlet ile vatandaşlar arasındaki ilişkileri yeni bir düzeye taşımıştır. Ombudsman, tesis edilmiş yetkisi dahilinde, yalnızca vatandaşların ihlal haklarının iade edilmesine yönelik önlemler almakla kalmaz, aynı zamanda bir insanın temel hak ve özgürlüklerinin en yüksek değer olarak görülmesine katkıda bulunur. 2018 yılında, Ombudsmanlık Yasası ve Ombudsmanlık Faaliyetlerinin Organizasyonu Hakkında Yönetmelik, insan hak ve özgürlüklerini korumak için mümkün olan en geniş yetkinin verilmesi amacıyla değiştirilmiştir.
30. Bulgaristan Ombudsmanı, 13 Balkan ülkesinin (Sırbistan ve Romanya da dahil olmak üzere) katılımıyla Kasım 2018 tarihinde Sofya'da düzenlenmiş olan Forumda tesis edilen Balkan Ombudsmanlık Ağı'nın başkanlığına seçilmiştir. Forum da, vatandaşlık hakları Balkan işbirliği çerçevesinde tartışılmış ve insan hakları koruma alanındaki işbirliği ve ortaklığa ilişkin Beyanname kabul edilmiştir. Bulgaristan Ombudsmanı, ayrıca, Avrupa Ombudsmanlık Enstitüsü'nün (AOE) ve Uluslararası Ombudsmanlık Enstitüsü'nün (UOE) insan haklarının korunması konusunun belirli alanlarındaki çalışmalarına aktif olarak katılmaktadır. Bulgaristan Ombudsmanı, vatandaşlar için önemli sorunların çözümü konusunda işbirliğine açıktır ve KEİ Üye Devletleri ile aktif olarak işbirliği yapmaktadır. Bu konuda, halihazırda, Sırbistan Cumhuriyeti Vatandaşları Savunucusu ile bir Mutabakat Zaptı imzalanmış bulunmaktadır.
31. **Gürcistan**'ın 16 Mayıs 1996 tarihli "Gürcistan Kamu Savunucusu Hakkındaki" Kanunu, Gürcistan Kamu Savunucusu'nun görev ve sorumluluklarını ve de faaliyetlerinin temel ilke ve biçimlerini tanımlamaktadır. Gürcistan Anayasası, yukarıda atıfta bulunulan Kanun ve yanı sıra uluslararası hukukun genel kabul görmüş ilkeleri ve normları Gürcistan Kamu Savunucusuna faaliyetlerinde kılavuzluk etmektedir. 2017 Anayasası'nın yeni versiyonuna göre, Kamu Savunucusu parlamento tarafından altı yıllık görev süresi için seçilir ve aynı kişinin ardışık iki dönem boyunca Kamu Savunucusu olarak seçilmesi yasaktır. Gürcistan Kamu Savunucusu, 2009 yılından bu yana, İşkenceye ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamelelere veya Cezalandırma Yöntemlerine Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin Opsiyonel Protokolü kapsamında ulusal bir önleme mekanizmasının işlevlerini yürütmektedir. Gürcistan Kamu Savunucusu, 27 Ekim 2014 tarihinde, Engelli Bireylerin Haklarına (EBHS) ilişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ni teşvik etmekten, korumaktan ve uygulamaktan sorumlu organ olarak seçilmiştir. Kamu Savunucusu, ayrıca, 2014 yılından bu yana, Ayrımcılıkla Mücadele Mekanizması olarak görev yapmaktadır. Gürcistan Kamu Savunuculuğu kurumu, özellikle, Her Türü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Gürcistan Kanunu uyarınca, 7 Mayıs 2014 tarihinde, ayrımcılığın ortadan kaldırılmasından ve eşit hakların sağlanmasından sorumlu organ olarak tanımlanmış bulunmaktadır.
32. Kamu Savunucusu, aşağıdakilerle ilgili vakaları incelemektedir: kamu kurumlarının kararları; yargı işlemleri sırasında gerçekleştirilen insan hak ve özgürlükleri ihlalleri; gözetim altında tutulanların, mahkumların veya başka şekillerde özgürlükleri sınırlandırılmış olan kişilerin haklarının ihlalleri; referandumları ve seçimleri düzenleyen normların ve ayrıca bu normlar temelinde yapılan veya yapılacak olan seçimlerin (referandumların) anayasallığı. Kamu Savunucusu, Gürcistan mevzuatı ve Gürcistan'ın taraf olduğu uluslararası anlaşma ve sözleşmelerle garanti altına alınmış olan insan hakları ihlallerini inceleme yetkisine sahiptir. Gürcistan Kamu Savunucusu, insan haklarının ve özgürlüklerinin korunmasını sağlamak amacıyla: Gürcistan Parlamentosu'na veya diğer ilgili organlara yasa tasarıları ile birlikte Gürcistan mevzuatı ile ilgili olarak teklifler, yorumlar ve tavsiye kararları sunar; ihlal edilmiş

olan insan hak ve özgürlüklerinin iadesi ile ilgili olarak, ilgili teklif ve önerilerle birlikte, devlet kurumlarına, yerel özerk yönetim organlarına, kamu kurumlarına ve kamu görevlilerine başvuruda bulunur; soruşturmaların ve/veya cezai müeyyidelerin başlatılması amacıyla ilgili soruşturma makamlarına başvurur; eylemleri insan haklarının ve özgürlüklerinin ihlal edilmesine yol açan kişilerin disiplin veya idari sorumluluklarına ilişkin önerilerle birlikte ilgili kurumlara başvurur.

33. Gürcistan Devlet Savunucusu, Gürcistan'ın Kamu Savunucusu'na İlişkin Esas Teşkilat Kanunu'nun 22. Maddesi uyarınca ve her bir takvim yılının Mart ayı içerisinde, ülkedeki insan hakları ve özgürlüklerin durumu hakkında Gürcistan Parlamentosu'na yıllık bir rapor sunmaktadır. Bu Yıllık Rapor, farkı yürütme erklerine yönelik olarak hazırlanan ana önerileri içermektedir. Bu sürecin en büyük sonucu, Kamu Savunucusu'nun yıllık raporunun incelenmesi sonucunda alınan Parlamento'nun Kararlarının benimsenmesi uygulamasıdır. Bu belge sayesinde, Parlamento insan hakları koşullarını değerlendirmekte ve en önemlisi devlet makamları nezdinde belirli sorumluluklar belirlemektedir.
34. Kamu Savunucusu, uluslararası düzeydeki çalışmalara çok aktif bir şekilde katılmaktadır. 2016 yılında, Gürcistan Kamu Savunucusu, Ulusal İnsan Hakları Kurumları Küresel İttifakı'nın (UİHKKİ) Avrupa bölge temsilciliğine ve de aynı zamanda Avrupa Ulusal İnsan Hakları Kurumları Ağı (AUIHKA) yönetim organının üyeliğine seçilmiştir. Kamu Savunucusu aynı zamanda Avrupa Ombudsmanlık Enstitüsü (AOE), Uluslararası Ombudsmanlık Enstitüsü (UOE), Akdeniz Ombudsmanları Birliği (AOB), Asya Ombudsmanları Birliği (AOB), Avrupa Çocuk Hakları Ombudsmanları Ağı (AÇOA) ve Avrupa Eşitlik Kurumları Ağı'nın (AEKA) bir üyesidir. Son yıllarda Kamu Savunucusu, farklı ulusal insan hakları kurumlarıyla bir dizi Mutabakat Zaptı imzalamıştır. Yine, KEİ Üye Devletleri (Azerbaycan, Ukrayna) de dahil olmak üzere, çeşitli ülkelerin ombudsmanlarıyla işbirliği anlaşmaları imzalanmıştır.
35. **Yunanistan Cumhuriyeti**'nde, Ombudsman, ülke Anayasası tarafından onaylanan bağımsız bir makamdır. Ombudsmanlık kurumu Yunanistan Cumhuriyetinde 1 Ekim 1998 tarihinden beri faaliyet göstermektedir. Yunanistan Ombudsmanlığı, vatandaşların haklarını etkin bir şekilde kullanmalarına yardımcı olmak amacıyla kamu yönetimi ve vatandaşlar arasında arabuluculuk işlevi görmektedir. Yunanistan Ombudsmanlık Kurumunun diğer misyonları arasında: çocuk haklarının korunması ve teşvik edilmesi; kamu sektöründe ayrımcılıkla mücadele edilmesi; ve hem kamu hem de özel sektörde cinsiyet eşitliğinin gözetilmesi bulunmaktadır. Yunanistan Ombudsmanı, Çocuk Hakları Sözleşmesi çerçevesinde çocuk haklarının korunmasından ve desteklenmesinden de sorumludur. Yunanistan Ombudsmanlığı aynı zamanda Avrupa Çocuk Hakları Ombudsmanları Ağı'nın (AÇOA) da bir üyesidir. Yunanistan Ombudsmanlık Kurumu, faaliyette olduğu süreç içerisinde vatandaşların şikayetlerini çözmede başarılı olmuştur. Yunanistan Ombudsmanlık Kurumu, mali kriz koşullarında ve finansal kısıtlamaların söz konusu olduğu durumlarda dahi yüksek çalışma düzeyini sürdürmeyi başarmıştır.
36. Yunanistan Ombudsmanlık Kurumu, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği (AB) tarafından finanse edilen projeler çerçevesinde, KEİ Üye Devletlerindeki eşdeğer kurumlar ile aktif bir şekilde işbirliği yapmaktadır. Yunanistan Ombudsmanlığı, Ombudsmanlık kurumlarının Arnavutluk, Ermenistan, Bulgaristan, Gürcistan, Sırbistan ve Türkiye'de tesis edilmesine ve kapasitelerinin geliştirilmesine odaklanan ve Yunanistan Ombudsmanlık Kurumu ile Avrupa Konseyi'nin ortak bir projesi olan "Eunomia" projesini hayata geçiren kilit kurum olarak işlev görmüştür. Yunanistan Ombudsmanlık Kurumu, ayrıca, Azerbaycan, Gürcistan, Moldova ve Sırbistan'ın Ombudsmanları ile AB finansmanlı eşleştirme ve teknik destek projelerine aktif olarak dahil olmuştur. Yunanistan Ombudsmanlığı, insan hakları ve hukukun üstünlüğü alanlarında işbirliğini ilerletmek amacıyla Rusya, Sırbistan ve Ukrayna'nın Ombudsmanlık kurumlarıyla, ikili İşbirliği Mutabakat Protokolleri imzalamıştır.

37. Yunanistan Ombudsmanlığı, Uluslararası Ombudsmanlık Enstitüsü'nün (UOE) üyesidir. Yunanistan Ombudsmanlık Kurumu, Mart 2009 tarihinden bu yana Akdeniz Ombudsmanları Birliği'nde (AOM) başkanlık görevini sürdürmekte ve halihazırda Arnavutluk, Ermenistan, Gürcistan, Yunanistan, Sırbistan ve Türkiye'nin üyeleri olduğu bu organizasyonun üyeliğini genişletmek amacıyla Bulgaristan, Romanya, Rusya ve Ukrayna'ya üyelik davetinde bulunmak üzere tedbirler almaktadır. Yunanistan Ombudsmanlık Kurumu, Aralık 2018 tarihinde başlatılan Avrupa Birliği (AB) destekli İcbari İade Takibi III (FReM III) projesine ve bu alanda ortak araç ve prosedürlerin oluşturulmasını ve işbirliğinin artırılmasını amaçlayan "üçüncü ülkelerde icbari iade takipçileri kapasitesinin oluşturulması" projelerine aktif olarak katılmaktadır.
38. Yunanistan'da ayrıca, L.3297/2004 sayılı Kanun kapsamında Kalkınma Bakanlığı'nın gözetiminde Tüketici Ombudsmanlığı (TO) kurumu da bulunmaktadır. TO, ilgili tüm tarafları tatmin edecek şekilde ihtilaflara hızlı ve etkin çözümler sağlayarak hem vatandaş-tüketiciyi hem de işletmeleri korumakla görevlidir.
39. Belediye Ombudsmanlığı, Yunanistan'da "Kallicratis" Programı çerçevesinde yerel otorite düzeyinde kurulmuş olan yeni bir kurumdur. Belediye Ombudsmanlığı'nın misyonu, belediye hizmetlerinin ihmal edilmesinin veya belediye tüzel kişilikleri veya işletmelerinin kötü uygulamalarının etkilediği vatandaşların ve işletmelerin şikayetlerin alınmasını ve bu şikayetleri işleme koyulmasını içermektedir. Belediye Ombudsmanlığı, belediye idaresinin ve belediye idaresinin daha geniş kamuoyu ile ilişkilerinin geliştirilmesi amacıyla Belediye Başkanına, Belediye Meclisine ve Belediye Genel Sekreterine önerilerde bulunur.
40. **Moldova Cumhuriyeti**'nde Halkın Avukatı'nın faaliyetleri, 03.04.2014 tarihli ve 52 sayılı Kanunla düzenlenmiştir. 2018 yılında, Halkın Avukatlığı Ofisi (HAO), Ulusal İnsan Hakları Kurumları Küresel İttifakı (UIHKKİ) Akreditasyonu Alt Komitesi tarafından yeni bir "A" statüsü ile akredite edilmiştir. Halkın Avukatlığı Ofisi, geniş bir görevi olan ulusal bir insan hakları kurumudur ve ana görevleri şunlardır: insan hak ve özgürlüklerine saygının takibini ve raporlamasını yapmak, insan hakları mevzuatının iyileştirilmesine katkıda bulunmak, ve insan hak ve özgürlüklerinin ihlaline ilişkin talepleri almak ve incelemek.
41. Ombudsmanlık kurumunun faaliyetine ilişkin diğer yeni bir yön ise, kamu kurumlarının da dahil edilmesiyle yolsuzluğun önlenmesi olarak ortaya çıkmıştır. Bu görevler, 2017-2020 yılları arasındaki döneme ait Bütünlük ve Yolsuzlukla Mücadele Ulusal Stratejisi'nin onaylanmasına ilişkin 30 Mart 2017 tarihli ve 56 sayılı Parlamento Kararı ile Halkın Avukatı'na tevdi edilmiştir. Halkın Avukatlığı Ofisi, 2018-2022 yılları arası döneme ilişkin İnsan Hakları Ulusal Eylem Planı ile uyumlu olarak, insan hakları uzmanları düzeyinde insan hakları diyalogunun pekiştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Halkın Avukatlığı Ofisi'nin dört bölgesel ofisi bulunmaktadır.
42. Halkın Avukatı, 2016-2017 döneminde, Birleşmiş Milletler (BM) Çocuk Hakları Komitesi'ne, BM İşkenceyle Mücadele Komitesi'ne, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi'ne, ve BM Engelli Hakları Komitesi'ne ilgili raporlarını sunmuştur. Halkın Avukatlığı Ofisi'nin temsilcileri de, ilgili olarak Moldova Cumhuriyeti'ndeki durum hakkında değerlendirmelerde bulunmak üzere gerçekleştirilmiş olan oturumlara katılmak suretiyle yukarıda belirtilen komitelerin çalışmalarına katılmışlardır. Halkın Avukatlığı Ofisi ayrıca Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (BMKP), Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi (İHYKO), Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (BMÇYF) da dahil olmak üzere, ihtisaslaşmış BM kurumları ile de işbirliği yapmaktadır. Birleşmiş Milletlerin Engelli Bireylerin Haklarına Dair Sözleşmesi'nin uygulanmasını izlemek üzere Halkın Avukatlığı Ofisi dahilinde sivil toplum temsilcilerinden oluşan bir uzmanlar konseyi kurulmuştur. Halen, sağlık hizmetlerine erişim hakkı ile ilgili konularda yeni bir uzmanlar konseyi kurulmasına yönelik

çalışmalar devam etmektedir. Uzmanlar konseylerinin kurulması, Ulusal İnsan Hakları Kurumu'nun faaliyetleri içerisinde yeni bir uygulama olarak öne çıkmaktadır.

43. Halkın Avukatlığı Ofisi, halihazırda, çeşitli uluslararası ve bölgesel Ombudsmanlık kuruluşlarının bir üyesidir. Söz konusu Ombudsmanlık kuruluşları arasında: Uluslararası Ombudsmanlık Enstitüsü (UOE), Avrupa Ombudsmanlık Enstitüsü (AOE), Ulusal İnsan Hakları Kurumları Küresel İttifakı (UIHKKI), Avrupa Ulusal İnsan Hakları Kurumları Ağı (AUIHKA), Fransızca Konuşan Ülkeler Ombudsmanlar ve Arabulucuları Birliği (FKÜOAB) ve Avrupa Çocuk Hakları Ombudsmanları Ağı (AÇOA) bulunmaktadır. Bu kuruluşlar, üye devletlerin Ombudsmanlık kurumlarının temsilcileri için yapıcı işbirliği platformlarıdır. Halkın Avukatlığı Ofisi, insan hakları alanında iyi uygulamaların paylaşılmasını sağlamak amacıyla, KEİ Bölgesindeki Ulusal İnsan Hakları Kurumları ile işbirliğinin sürdürülmesi sürecinin bir parçası konumundadır.
44. **Romanya**'da Halkın Avukatlığı Kurumu 1991 yılında tesis edilmiş ve faaliyet şartları Anayasa tarafından belirlenmiştir. Halkın Avukatlığı Kurumu, insan hakları ve özgürlüklerini kamu makamlarıyla ilişkiler bağlamında korumayı amaçlamaktadır. Temsilciler Meclisi ve Senato'nun ortak oturumunda 5 yıllık bir görev süresi için atanan Romanya Ombudsmanı'nın, yükseköğretim kurumlarından ders verme haricinde, başka herhangi bir şekilde kamuda veya özel sektörde iş yapmasına izin verilmez.
45. Ombudsman, insan hakları, cinsiyet eşitliği, dini ve ulusal azınlıklar arasındaki eşitlik, aile ve çocuk hakları, adalet, iş gücü, sosyal koruma, vergilendirme vb. yasal alanlarda uzmanlaşmış bir çok asistan tarafından desteklenmektedir. Ele aldığı sorunları çözebilmesi için, Ombudsman'ın kendi soruşturmasını yürütme, ifade alma ve soruşturmaları için gerekli belgeleri talep etme hakkı bulunmaktadır. Ombudsman, ayrıca, yetkinliğinin tasarrufu bağlamında tavsiye kararları alır ve kamu idaresi makamlarına, idari işlemlerin ve ilgili idari gerçeklerin yasadışı niteliği hakkında bildirimlerde bulunur.
46. Ombudsman'ın adli makamlarla ilgili bazı dilekçeleri çözme konusundaki yeterliliği, alınan önlemleri bildirme yükümlülüğü bulunan ve uygun görüldüğü şekilde Adalet Bakanlığı'nı, Kamu Bakanı'nı veya Adli Yargı Mahkemesi'nin Başkanını muhatap alma konusundaki yasal imkanı bağlamında somutlaştırılmış bulunmaktadır. Romanya Ombudsmanı, benzer şekilde, Anayasa Mahkemesi tarafından gerçekleştirilen yasaların ve kararnamelerin anayasallığı işlevine de dahil olabilir. Romanya Ombudsmanı, böylelikle, yasaların anayasaya aykırılığı konusunda Anayasa Mahkemesine bildirimde bulunabilmektedir. Ombudsman, ayrıca, Anayasa Mahkemesinin talebi üzerine, vatandaşların hak ve özgürlükleriyle ilgili yasaların ve kararnamelerin anayasaya aykırılığının istisnaları hakkında görüş belirtebilir. Romanya Ombudsmanlık Kurumunun bu özelliği, diğer ülkelerin ombudsmanlık kurumlarında bulunmayan bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır.
47. Uluslararası işbirliği, Romanya Ombudsmanlığı'nın faaliyetlerinin önceliklerinden birini oluşturmaktadır. Uluslararası kurumlarla ve diğer ülkelerden gelen meslektaşlarla işbirliğini güçlendirmek için çalışmalar sürdürülmektedir. Romanya'nın, – Avrupa Birliği'nin komşu bölgelerdeki eylemleri yoluyla genişleme politikasının teşvik edilmesi suretiyle Avrupa Birliği'nin küresel ölçekteki rolünün güçlendirilmesi – başlıklı öncelikli temayı içeren Avrupa Birliği Konseyi Dönem Başkanlığı bağlamında, Romanya Ombudsmanı ve Sırbistan Cumhuriyeti Vatandaşları'nın Koruyucusu, ilgili tecrübelerin, en iyi uygulamaların ve bilgilerin alışverişinin yanı sıra vatandaşların hak ve özgürlüklerinin ihlalleri ile ilgili olarak karşılıklı yardım ve bilgilendirmeyi amaçlayan bir Mutabakat Zaptı imzalamıştır. Ayrıca, devam etmekte olan Balkan ülkelerinin Ombudsmanları arasında resmi ilişkilerin kurulması süreci Kasım 2018 tarihinde Sofya'da başlatılmıştır.
48. Ombudsmanlık kurumları arasında bölgesel düzeyde işbirliği tecrübesi göz önüne alınarak, KEİ üye devletlerindeki Ombudsmanlık kurumları arasında daha iyi bir işbirliği oluşturulması

ve göç, mülteciler, ayrımcılık ve gayri reşit olanlar, engelli bireyler, şiddet mağdurları, Roman toplulukları, vb. gibi savunmasız grupların haklarının korunması gibi yaygın sorunlara çözüm bulma konusunda tecrübe ve bilgi paylaşımında bulunulması amacıyla KEİ Bölgesinde Ombudsman Ağı'nın kurulması önerilmiştir.

49. **Rusya Federasyonu**'nda, İnsan Hakları Komiserliği kurumunun yasal dayanağı Anayasa'da ortaya konmuştur. Anayasanın 103. Maddesi Rusya Federasyonu'nun Ulusal Yasama Organı Devlet Duması'na İnsan Hakları Komiseri'ni (İHK) atama ve görevden alma hakkı vermektedir. Şubat 1997 tarihinde, “Rusya Federasyonu İnsan Hakları Komiseri” hakkındaki Federal Anayasa Kanunu kabul edilmiştir. İHK, ihlal edilen hakların iade edilmesine, Rusya Federasyonu'nun insan hakları mevzuatının iyileştirilmesine ve uluslararası hukukun genel kabul görmüş ilkelerine ve normlarına uygun hale getirilmesine, insan hakları alanında uluslararası işbirliğinin geliştirilmesine, insan hakları ve özgürlükleri konusunda hukuk eğitimine, insan hakları ve özgürlüklerinin korunma biçimleri ve yöntemlerine katkıda bulunmakta olup, ilaveten insan hakları kültürünün oluşturulmasında da rol oynamaktadır. İHK, beş yıllık bir görev süresi için atanmaktadır.
50. Takvim yılının sonunda, İHK, faaliyetleri ile ilgili olarak, Rusya Federasyonu Başkanı'na, Federasyon Konseyi'ne ve Devlet Duması'na, Rusya Hükümeti'ne, Anayasa Mahkemesi'ne, Yargıtay'a, Yüksek Tahkim Mahkemesi'ne, Başsavcılık Ofisi'ne, Bakanlara ve Daire Başkanları'na, medyaya ve Rusya Federasyonu'na bağlı bölgelerde bulunan İnsan Hakları Komiserleri'ne bir rapor gönderir. Ombudsman, ayrıca, vatandaşların hak ve özgürlüklerine saygı gösterilmesine ilişkin belirli konularda, Devlet Duması'na, vatandaşların haklarının tipik ve genel ihlallerini özetleyen, ihlal edilen hakların iade edilmesi için İHK'nin federal düzeydeki faaliyetlerini yansıtan, bir dizi yasama, ekonomik, örgütsel, eğitimsel ve diğer önlemlerin önerilmekte olduğu özel raporlar gönderebilir. Aralık 2014 tarihinde, Birleşmiş Milletler (BM) İnsan Hakları Konseyi'nin Ulusal İnsan Hakları Kurumları'na ilişkin Uluslararası Koordinasyon Komitesi Bürosu, Rusya İnsan Hakları Komiserliği'ni en yüksek akreditasyon statüsü olan “A” seviye akreditasyonla onaylamıştır. Mart 2017 tarihinde ise, Rusya Federasyonu İnsan Hakları Komiserliği, Ulusal İnsan Haklarının Korunması Kurumları Küresel İttifakı'na (UİHKKİ) katılmıştır.
51. Rusya Federasyonu'na bağlı her bir bölgenin kendi ombudsmanlık kurumu vardır. Bağımsız kurumlar olarak federal ve bölgesel ombudsmanlar, devlet düzeyinde iki dereceli bir insan hakları koruma sistemi oluşturmuşlardır. Devlet düzeyinde insan haklarının korunması sisteminde bölgesel ombudsmanların atamaları ve görevden alınmaları Federal Komiser tarafından onaylanmaları yoluyla gerçekleştirilmektedir. Ombudsmanın Rusya Federasyonu'na bağlı bölgelerdeki hukuki durumu, “Devletin Yasama ve Yürütme Organlarının Rusya Federasyonu'na Bağlı Bölgelerde Tesis Edilmesinin Genel Esasları” hakkındaki Federal Kanun'da tanımlanmıştır. Bölgesel mevzuat ayrıca, ombudsmanların Rusya Federasyonu'na bağlı bölgelerin herhangi birisi kapsamındaki faaliyetlerinin düzenlenmesine ve yürütülmesine ilişkin prosedürü de onaylamaktadır. Rusya Federasyonu'na bağlı 85 bölgenin hepsinde, ombudsmanlara ilişkin özel kanunlar mevcuttur.
52. Rusya'da insan haklarını koruma görevinin tam olarak yerine getirilebilmesi amacıyla, uzmanlaşmış bazı ombudsmanlık kurumları kurulmuştur. Bu uzmanlaşmış kurumlar arasında, Rusya Federasyonu Başkanlığı altındaki ve Rusya Federasyonu'na bağlı bölgelerde bulunan Çocuk Hakları Ombudsmanları yer almaktadır. Aralık 2018 tarihinde, “Rusya Federasyonu'nda Çocuk Hakları Komiserleri” hakkındaki Federal Kanun kabul edilmiştir. Söz konusu Kanun, Çocuk Hakları Ombudsmanları'nın yasal statülerini, başlıca görevlerini, yetkilerini ve yanı sıra Rusya Federasyonu'na bağlı bölgelerde bulunan Çocuk Hakları Ombudsmanlarının yasal statüsünün temellerini belirlemektedir.

53. Rusya Federasyonu'nun bazı bölgelerinde, Yerli Azınlıkların Hakları Ombudsmanlık Kurumu faaliyet göstermektedir. 2012 yılında, Rusya Federasyonu Başkanlığı Kararnamesi ile, Rusya Federasyonu Başkanlığı altında, Rusya Federasyonu'nda Girişimcilerin Haklarının Korunması Komiseri atanmıştır. Bu Komiserin yasal statüsünü pekiştirmek amacıyla, 2013 yılında, söz konusu Komiserin faaliyetlerini ve yanı sıra girişimcilerin haklarının korunmasına yönelik bölgesel ombudsmanların faaliyetlerini düzenleyen bir federal kanun kabul edilmiştir. 2018 yılında, Rusya'da, Mali Ombudsmanlık makamı oluşturulmuştur. Haziran 2018 tarihinde, "Finansal Hizmetler Tüketicileri Hakları Komiseri" hakkındaki Federal Kanun kabul edilmiştir. Bu Kanun, bir finansal ombudsmanın yasal statüsünü ve de finansal hizmetlerin tüketicileri ve finansal kuruluşlar arasındaki ihtilafların yargılama öncesi çözümüne ilişkin prosedürü belirlemektedir.
54. Halihazırda, KEİ Üye Devletlerinin Ombudsmanları, ikili ilişkiler çerçevesinde işbirliği yapmaktadırlar. Kasım 2018 tarihinde Rusya ve Yunanistan'ın Ombudsmanları, her iki ülkenin ulusal insan hakları kurumları arasında işbirliği gerçekleştirilmesine ilişkin bir Anlaşma imzalamıştır. Sırbistan Cumhuriyeti Vatandaşlarının Savunucusu ile de ayrıca bir İşbirliği Anlaşması imzalanmıştır. Yine, Aralık 2016 tarihinde, Azerbaycan Cumhuriyeti İnsan Hakları Komiseri ile bir İşbirliği Anlaşması imzalanmıştır. Ek olarak, Avrasya Ombudsmanlık İttifakı çerçevesinde KEİ üye devletlerinin ombudsmanlarıyla ortak çalışmalar yürütülmektedir. Söz konusu çalışmalar, özellikle Ermenistan Ombudsmanlık Kurumu ile birlikte yürütülmektedir.
55. **Sırbistan Cumhuriyeti'**nde Vatandaşların Koruyucusu, vatandaşların haklarını koruyan ve kamu makamlarının performansını denetleyen bağımsız bir devlet organıdır. Vatandaşların Koruyucusu, ayrıca, kendi yetki kapsamı itibariyle yasa tasarılarının ve yasa değişikliklerinin Ulusal Meclise sunulması olasılığı ve taslak düzenlemeler hakkında görüş bildirilmesi şeklinde vücut bulan bir yasama girişimi hakkına da sahip bulunmaktadır. Vatandaşların Koruyucusu, kanunların, diğer düzenlemelerin ve genel yasaların anayasallığının değerlendirilmesi için Anayasa Mahkemesi nezdinde yargılama başlatma hakkına sahiptir. Sırbistan Cumhuriyeti Anayasası ve Vatandaşların Koruyucusu hakkındaki Kanun ile belirlenmiş olan Vatandaşların Koruyucusu kurumunun rolü, insan hak ve özgürlüklerinin yerine getirilmesinin sürekli şekilde takip edilmesidir.
56. Vatandaşların Koruyucusu'nun, Vatandaşların Koruyucusunu atayan ve çalışmaları bakımından Vatandaşların Koruyucusunun kendisine karşı sorumlu olduğu Milli Meclis ile etkin işbirliği içerisinde olmasına özel önem atfedilmektedir. Vatandaşların Koruyucusu Milli Meclis'e düzenli olarak yıllık rapor ve yanı sıra gerektiği durumlarda da özel raporlar sunmaktadır. 2005 yılında kabul edilmiş olan Vatandaşların Koruyucusu hakkındaki Kanun, 2006 Anayasası çerçevesinde anayasal bir kategori haline getirilmesi amacıyla, 2007 yılında biraz değiştirilmiştir.
57. Kamu idaresi organları Ombudsman'la işbirliği yapar ve gerçekleştirilen işlem bağlamında önemli olması durumunda, gizlilik derecesine bakılmaksızın, Ombudsman'ın tüm tesislere ve verilere erişimini sağlar. Gerektiğinde, Vatandaşların Koruyucusu, idare organının her çalışanı ile konuşma hakkına sahiptir ve idare organı yetkilileri bu süreci mümkün kılmakla yükümlüdürler. Vatandaşların Koruyucusu, vatandaşların haklarının ihlal edilmesinden sorumlu olan yetkilinin görevden alınmasını aleni olarak önerebilir. Vatandaşların Koruyucusu, vatandaşın haklarının ihlal edilmesinden doğrudan sorumlu olan yönetim organı çalışanına disiplin cezası uygulanmasını talep edebilir.
58. Sırbistan Cumhuriyeti Vatandaşlarının Koruyucusu aynı zamanda insan hakları ve azınlık özgürlük ve haklarının korunmasından ve geliştirilmesinden sorumludur ve Birleşmiş Milletler tarafından en yüksek "A" statüsüne sahip bir ulusal insan hakları kurumu olarak akredite edilmiştir. Bu statü asıl itibariyle 2010 yılında verilmiş olup, Vatandaşların Koruyucusu 2015 yılında 2020 yılına kadar olmak üzere yeniden akredite edilmiştir.

59. Vatandaşların Koruyucusu, çok taraflı ve iki taraflı düzeylerde aktif olarak uluslararası işbirliğini sürdürmektedir. Vatandaşların Koruyucusu'nun üyesi olduğu kurumlar arasında: Ulusal İnsan Hakları Kurumları Küresel İttifakı (UIHKKİ), Uluslararası Ombudsmanlık Enstitüsü (UOE), Akdeniz Ombudsmanları Birliği (AOB), Avrupa Ombudsmanlık Enstitüsü (AOE), Avrupa Çocuk Hakları Ombudsmanları Ağı (AÇOA), Çocuk Hakları Ombudsmanları Güneydoğu Avrupa Ağı ve Çevrenin Korunması Ombudsmanları Ağı bulunmaktadır. KEİ üye devletlerinin ombudsmanları ile işbirliği birkaç kanaldan yürütülmektedir. 2018 yılında, Vatandaşların Koruyucusu, Bulgaristan, Türkiye ve Rusya Federasyonu'ndan Ombudsmanlarla ve Ocak 2019 tarihinde de Romanya Ombudsmanı ile ikili işbirliği anlaşmaları imzalamıştır. Sırbistan Cumhuriyeti Vatandaşlarının Koruyucusu, Balkan Ombudsmanları Ağı çerçevesinde, Bulgaristan, Romanya, Türkiye ve Moldova ile yakın işbirliği içerisinde.
60. **Türkiye Cumhuriyeti**'nde ombudsmanlık kurumu insan haklarının ihlali ile ilgili sorunların etkin bir şekilde ele alınması amacıyla Anayasanın 74. Maddesi kapsamında kurulmuştur. Ombudsman, 6328 sayılı Kanunun 5. Maddesi uyarınca, devlet yapılarının her türlü eylemi ile ilgili olarak, adalet ve insan haklarına saygı ilkesi çerçevesinde, şikayetleri temel alarak soruşturmalar yürütmekten ve önerilerde bulunmaktan sorumludur.
61. Ombudsman'ın faaliyetlerinin amacı, ilgili şikayetleri inceleyerek insan haklarının ihlali vakalarını ele almaktır. Ombudsman, madencilerin ve çok sayıda Suriyeli mültecilerin hakları ile ilgili son derece güncel konularla da ilgilenmektedir. Ombudsman, vatandaşları ayrımcılığa karşı korumanın yanı sıra, vatandaşlık haklarını ve diğer hakları korumak ve de etkili kamu yönetimi sağlamak için önlemler alır. Bu amaçla, 2018 yılında "Hak Arama Kültürünün Yaygınlaştırılması ve Farkındalığın Artırılması" konulu bölgesel bir Forum ve yanı sıra meclisler, seminerler, konferanslar, yuvarlak masa toplantıları ve diğer toplantılar gibi bir dizi önemli etkinlik düzenlenmiştir.
62. Türkiye Cumhuriyeti Ombudsmanı, uluslararası dernekler ve ombudsmanlık ağları ile yakın çalışmaktadır. Söz konusu dernek ve ağlar arasında: Uluslararası Ombudsmanlık Enstitüsü (IOI), Avrupa Ombudsmanlık Ağı (ENO), Akdeniz Ombudsmanları Birliği (AOM), Asya Ombudsmanları Birliği (AOA), İslam İşbirliği Teşkilatı Üyesi Ülkeler Ombudsmanlar Birliği (OICOA), Avrupa Ombudsmanlık Enstitüsü (EOI), Batı Balkanlar Bölgesel Ombudsmanlık Kurumları Ağı, Balkan Bölgesi Ulusal Ombudsmanları Ağı bulunmaktadır.
63. Mevcut ulusal yasalar, siyasi kararlar, usul kuralları ve mekanizmalar insan haklarının gerçekleştirilmesinde kilit faktörlerdir. Bu nedenle, Ombudsmanlık Kurumu insan haklarının korunmasını ve iyileştirilmesini sağlamak için gerekli çalışmaları yapar. Ombudsman, yurt içinde ve yurt dışında insan hakları kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları ile aktif olarak işbirliği yapmaktadır. Bu işbirliği en iyi uygulamaların, bilgilerin, bilgi birikimlerinin ve bazen de personelin paylaşımını içerir. Ombudsmanların Karadeniz Ekonomik İşbirliği çerçevesinde bölgesel düzeydeki işbirliğini arttırmak için, Ombudsmanlık kurumları arasında belirli bölgesel projeler ve kararlar temelinde kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi ve işbirliğinin artırılması gerekmektedir.
64. **Ukrayna**'da, Anayasanın 101. Maddesi uyarınca, Ukrayna Yüce Radası İnsan Hakları Komiseri, bireylerin ve vatandaşların anayasal haklarının ve özgürlüklerinin gözetilmesi ile ilgili olarak parlamenter denetime sahiptir. 1998 tarihli "Ukrayna Yüce Radası İnsan Hakları Komiseri" hakkındaki Ukrayna Yasasında, bahsi geçen parlamenter denetimin kapsamını şu hususların oluşturduğu ifade edilmektedir: bireylerin ve vatandaşların Ukrayna Anayasası, Ukrayna yasaları ve uluslararası anlaşmalar ile ilan edilmiş olan hak ve özgürlüklerinin korunması; devlet makamları, yerel yönetimler ve bunların yetkilileri ve memurları, kamu ve özel hukukun tüzel kişilikleri ile ayrı kanunlarla öngörülen durumlarda Ukrayna topraklarında bulunan şahıslar tarafından bireylerin ve vatandaşların hak ve özgürlüklerinin gözetilmesi ve bunlara saygı duyulması; bireylerin ve vatandaşların hak ve özgürlüklerinin ihlal edilmesinin

önlenmesi veya ihlal edilmeleri durumunda iade edilmelerinin kolaylaştırılması; Ukrayna'nın insan hakları ve özgürlükler konusundaki mevzuatının geliştirilmesine yardımcı olunması; insan haklarının, vatandaşlık haklarının ve özgürlüklerinin korunması alanında uluslararası işbirliğinin ilerletilmesi ve daha da geliştirilmesi; ve hak ve özgürlüklerin bireyler tarafından kullanılmasına ilişkin her türlü ayrımcılığın önlenmesi.

65. Ombudsmannın politikası, devlet makamlarını ve yerel makamları, tüzel kişileri ve bireyleri insan haklarına saygı duymaya, korumaya ve güvence altına almaya teşvik etmeyi amaçlar. Komiserin parlamenter denetim yetkisi çerçevesinde ana yetkilerinden biri ulusal mevzuatın takibidir. Komiser ve temsilcileri, insan hakları ve özgürlükleriyle ilgili yasa tasarılarını değerlendirirken parlamento komitelerinin toplantılarına aktif olarak katılmaktadırlar. Aralık 2018 tarihinden itibaren, Komiserin girişimi ve Ukrayna Başbakanı'nın talimatı üzerine, merkezi yürütme organlarının tüm tüzük tasarıları Komiserin Ofisinde hazırlanmaktadır.
66. Komiser, ayrıca, insan haklarının desteklenmesini ve korunmasını geliştirmek için ulusal insan hakları kurumlarını birleştiren birçok uluslararası kuruluşun üyesidir. Bu kuruluşlar arasında, özellikle, Ulusal İnsan Hakları Kurumları Küresel İttifakı (UİHKİ), Uluslararası Ombudsmanlık Enstitüsü (UOE), Avrupa Ulusal İnsan Hakları Kurumları Ağı (AUİHKA) bulunmaktadır. Komiserin, uluslararası faaliyetlerin genişletilmesi bağlamında, 2018-2019 yıllarında, Ukrayna'da Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (BMÇYF) ve Türkiye ve Yunanistan Cumhuriyetleri'nin Ombudsmanlıkları ve Moldova Cumhuriyeti Halkın Avukatlığı kurumları ile işbirliği anlaşmaları imzaladığı belirtilmelidir. Komiser, ayrıca, uzun süredir Azerbaycan İnsan Hakları Komiserliği ile de işbirliği içerisinde bulunmaktadır.
67. Ulusal İnsan Hakları Kurumları (UİHK'lar), mevcut büyük ölçekli göç akımları göz önüne alındığında, insan hakları ihlallerinin ortadan kaldırılmasında ve insan hakları ile ilgili bilgilerin tek bir ülke dışına yayılması ihtiyacının karşılanmasında önemli bir rol oynamaktadırlar. UİHK'lar, akdedilmiş olan ikili anlaşmalar çerçevesinde birbirleriyle işbirliği yapmaktadırlar. Ukrayna, Türkiye, Moldova, Azerbaycan ve Yunanistan ile bu türden anlaşmalar imzalamış bulunmaktadır. Bununla birlikte, Karadeniz Bölgesi Ombudsmanları arasında, insan haklarının geliştirilmesi ve korunması, iletişim ve bilgi ve en iyi uygulamaların alışverişinin teşvik edilmesi, düzenli olarak toplantıların, konferansların, seminerlerin, vb. organize edilmesi amacıyla ortak eylemlerin hayata geçirilmesini sağlayacak şekilde etkileşime ihtiyaç duyulmaktadır.

Uluslararası Düzeyde Ombudsmanlar

68. Ombudsmanlık kurumu fikri ulusal sınırların ötesine geçerek bölgesel ve uluslararası düzeylerde giderek daha fazla uygulama ortamı bulmaktadır. Günümüzde, ombudsmanlık kurumları ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde mevcuttur ve faaliyet alanlarını genişletmeye devam etmektedirler. Ombudsman kavramının gelişimini desteklemek amacıyla, dünya topluluğu, insan hakları konusunda bir dizi uluslararası yasal düzenlemeyi kabul etmiş bulunmaktadır.
69. Avrupa Ombudsmanlık Kurumu, mahkemeler dışındaki Avrupa Birliği kurum ve organlarının işleyişini denetlemek amacıyla, Avrupa Birliği Maastricht Antlaşması ile kurulmuştur. Avrupa Ombudsmanlık Kurumu ofisi Strazburg'dadır. Avrupa Ombudsmanlık Kurumu, her parlamenter seçimlerinden sonra görev süresi için Avrupa Parlamentosu tarafından atanmakta ve yıllık olarak Avrupa Parlamentosu'na rapor vermektedir.
70. Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri, ulusal ombudsmanların veya benzeri insan hakları kurumlarının çalışmalarını kolaylaştırmayı da içeren bir dizi insan haklarını koruma işlevine sahiptir. İnsan Hakları Komiserliği Ofisi Avrupa Konseyi içerisinde bağımsız bir kurum olarak 1999 yılında kurulmuştur. 4 Kasım 1950 tarihli İnsan Haklarının ve Temel

Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesi, Avrupa Konseyi'nin amacının üyelerinin birliğini daha da geliştirmek olduğunu belirtmekte ve bu amacı gerçekleştirmenin yollarından birinin de insan haklarının ve temel özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesi olduğunu kaydetmektedir.

71. Avrupa Ombudsmanlık Enstitüsü (AOE), Avrupa'da ombudsmanlık fikrinin yayılması ve teşvik edilmesi, bu alandaki araştırmaların desteklenmesi ve ulusal düzeyde, Avrupa düzeyinde ve uluslararası düzeyde uzmanlık alışverişine yardımcı olunması amaçları doğrultusunda çaba göstermektedir. Enstitü üyeleri, Avrupa'daki ulusal ombudsmanların çoğunluğunu oluşturmaktadır. Avrupa Ombudsmanlık Enstitüsü (Yunanistan hariç tüm KEİ üye ülkeleri bu organizasyonun üyesidir), hem Ombudsmanları hem de İnsan Hakları Komiserleri'ni ve yanı sıra insan hakları kurumu üzerinde çalışmalarda bulunmak ve insan hakları kurumunun mevcut durumunu geliştirmekle ilgilenen bilim adamlarını ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde bir araya getirmektedir.
72. Uluslararası Ombudsmanlık Enstitüsü (UOE), dünya genelinde 100'den fazla ülkenin ulusal kurumlarını bir araya getirmekte ve bölgesel ve uluslararası konferansların yanı sıra araştırmalar, eğitim programları, yayınlar ve bilgi alışverişi yoluyla ombudsmanlığı teşvik etmektedir. Uluslararası Ombudsmanlık Enstitüsü (Rusya hariç tüm KEİ üye devletleri bu organizasyonun üyeleridir), sosyal adalet, idarenin yasallığı, iyi yönetim, hesap verebilirlik ve kamu yönetimi sistemlerinin şeffaflığına adanmış uluslararası bir organizasyondur.
73. Avrasya Ombudsmanları İttifakı (AOİ) 5 Aralık 2017 tarihinde kurulmuştur. Avrupa ve Asya'daki devletlerin insan hakları savunucularının çabalarını birleştiren ilk insan hakları birliğidir. İttifak (Ermenistan, İran, Moğolistan, Kırgızistan, Rusya organizasyonun üyeleridirler), Avrasya Ombudsmanlarına, ülkelerinin yurtdışında bulunan vatandaşlarının sorunlarını hızlı bir şekilde çözmelerini sağlayacak şekilde bir çalışma irtibatı güvencesini vermektedir.

III. SONUÇLAR

74. Temel haklara saygı ve eşitliğin gözetilmesi, etkili politik demokrasi ve hukukun üstünlüğü ile sürdürülen adil ve dürüst toplumun temelini oluşturmaktadır. İnsan haklarının ve özgürlüklerin korunması meselesi, dünya topluluğu için her zaman bir ilgi konusu olmuştur. Bu konuyla ilgili evrensel standartlar, her bir bireyin söz konusu temel ilkeleri hiçbir zaman akıldan çıkarmamasının ve bu ilkelerin tüm halklar ve uluslar nezdinde kabul görmesini ve gözetilmesini sağlamak amacıyla çaba göstermesinin güvence altına alınmasını içeren bir bakış açısıyla, Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi bildirimleri çerçevesinde ortaya konmuştur.
75. Temel hakları koruyan ve anayasa ya da kanunla verilmiş olan temel hakları ihlal eden eylemlere yönelik olarak etkili bir çözüm sağlayan diğer mekanizmalar arasında, ombudsmanlık kurumu özel bir yer tutmaktadır. Bu kurum, insan haklarının korunması sisteminin güçlendirilmesi ve kamu idaresi yapılarının izlenmesi ve kontrol edilmesi yoluyla idari adalet sağlanması bakımından önem arzeden ve bazen de şart olan bir mekanizmadır.
76. Ombudsmanlık kurumunun yetkileri, iç politik özelliklere, demokrasi biçimlerine, demokratik geleneklere vb. bağlı olarak ülkeden ülkeye değişiklik göstermektedir. KEİ üye devletlerindeki ombudsmanlık kurumları, kamu idaresinde yasallığın ve adaletin gözetilip gözetilmediğinin izlenmesinde ilave bir unsur olarak işlev görmektedirler. KEİ üye devletlerindeki ombudsmanlık kurumlarının çoğu, hükümetin performansını arttırmaya, etkili kamu yönetimini mümkün kılmaya ve insan haklarını korumaya odaklanmıştır.
77. Ombudsmana hem hükümet hem de halk tarafından güvenilmelidir. Ombudsman tarafından hizmet verilen nüfusun, kötü yönetim veya insan hakları ihlalleriyle ilgili şikayette bulunma hakkını kullanması suretiyle ancak tarafsız bir soruşturmayı mümkün kılabileceğini anlaması

gerekmektedir. Ombudsmanlık kurumuna, faaliyetlerine ve tavsiyelerine siyasi destek ve devlet desteği sağlanmalıdır.

78. Ombudsmanın, genellikle yasama organına veya yürütme erkine yıllık raporların veya kamuya açık özel raporların sunulmasını içeren raporlama gereklilikleri üzerinden uygulanan hesap verebilirlik sistemine ve optimum seviyede bir şeffaflık düzeyine sahip olması durumunda, ombudsmanlık kurumunun etkinliğinin geliştirilmesi gerekecektir. Kamuya karşı hesap verebilirlik ve şeffaflık, yıllık ve özel raporların kamusal alanda yaygın bir şekilde dağıtıldığından emin olunması ve bir soruşturma sırasında hakkında şikayet varid olan kurum kurum ile şikayet sahibi arasında düzenli bir iletişim akışının sağlanması gibi eylemlerle artırılabilir. Medya ile ilişkinin geliştirilmesi de yine kamuya bilgi sağlanmasını mümkün kılarak, işlemlerin şeffaflığını netice vermektedir.
79. Yeni binyıllık dönemde toplumun çeşitliliği, daha çok çeşitliliğe sahip yüksek kaliteli devlet yapılarının varlığını gerektirmekte ve bu bağlamda, ombudsmanlık kurumlarının işlevleri gittikçe daha da fazla önem kazanmakta olup, ombudsmanlık kurumları, insan haklarının, insan onurunun, sosyal adaletin, karşılıklı saygı ve dayanışmanın temel ilkeleri olarak korunmasında daha da aktif bir rol oynayacaktır. Ombudsmanların yetkilerinin ülkeden ülkeye farklılık göstermekle birlikte, tüm ombudsmanlar, kamu idaresinde hukukun üstünlüğünün gözetilip gözetilmediğini izleme konusunda ek bir unsur görevi görmektedirler.
80. Ombudsmanlık fikri, ulusal ombudsmanlık kurumlarıyla birlikte, bölgesel ve uluslararası düzeylerde yayılmaktadır. Ombudsmanlık kurumları arasındaki uluslararası işbirliği, Avrupa ombudsmanlık kurumlarının ve uluslararası ombudsmanlık kurumlarının tam etkinliğe kavuşmalarıyla birlikte, giderek daha da hızlı bir biçimde artmaktadır.
81. Her bireye, toplumun bir üyesi olarak, sosyal güvenlik hakkı verilmektedir ve bireyler, ekonomik, sosyal ve kültürel haklarının gerçekleştirilmesi hakkına sahiptirler. Bu bakımdan, ombudsmanlık kurumunun, demokrasinin ve evrensel ölçekte kabul görmüş olan insan haklarının ve özgürlüklerinin tanınmasına dayalı kriterlere bağlı kalarak hukukun üstünlüğünün tesis edilmesi yolunu izleyen devletler için gerekli ve etkili bir mekanizma olduğunu söylemek abartılı olmayacaktır.
82. Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü Parlamenter Asamblesi, Karadeniz Bölgesi ülkelerinin ortak bir eşitlik ve dayanışma temelinde birleştirilmesi ve Karadeniz Bölgesi'nin demokrasinin, refahın, istikrarın ve barışın hakim olduğu bir bölgeye dönüştürülmesi ortak amaçlarının başarılmasına matuf, bölgesel işbirliğini güçlendirmeye yönelik çabalarını sürdürmektedir.